

**Odešel doc. PhDr. Josef Bartoš, DrSc.
(4. 12. 1931 - 21. 1. 2005)**

Karel Chobot

Ve věku nedožitých 74 let zemřel doc. dr. Josef Bartoš, DrSc., z katedry historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Smutná suchá úřední zpráva, která nic nevypráví o člověku, jeho údělu, touhách, zápasu. Jen bývalí studenti, a že je jich v našem regionu dostatek, zavzpomínají. Svou původní profesí archivář věnoval se Josef Bartoš od roku 1962, kdy přichází na katedru historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci jako odborný asistent a pedagog, jednak výchově nových mladých a nadějných historických odborníků, jednak vědeckému výzkumu, zaměřenému na období první Československé republiky a především na období následných let 1938 - 1945, odboji, nacismu, jako elementárnímu totalitnímu režimu se společenským negativním fenoménem.

Historická obec ztratila v Josefu Bartošovi nejen vědce uvedených historických etap, ale též, či možná především, teoretika, metodika a praktika regionálních dějin, jejichž studium a zkoumání v Olomouci prosadil a rozvíjel od prapočátku svého zdejšího působení. Byla to především jeho zásluha, že se Kabinet regionálních dějin katedry historie stal centrem regionální historie, čímž se bez účasti olomouckých vědců neobešla žádná konference, symposium či jiná akce věnovaná regionální tematice.

Především je ale zapotřebí vyzvednout zásadní vydavatelský počín úctyhodné řady šestnácti svazků Historického místopisu Moravy a Slezska 1848-1960, u jehož zrodu v roce 1966 Bartoš stál a který celou dobu jako výkonný redaktor řídil. Právě svazky 14. a 15. jsou věnovány také obcím dnešního okresu Nový Jičín. Ve vlastivědné literatuře Novojičínska se se jménem Josefa Bartoše setkáme právě v souvislosti se studiem okupovaného pohraničí. Zajímal ho především Fulnek, který byl sídlem říšského zmocněnce pro vysídlení. Ve svých pracích Josef Bartoš nikdy nezapomínal na svou archivářskou způsobilost. Konečně byl to právě on, kdo prosadil v Olomouci archivnictví a pomocné vědy historické jako studijní obor.

Jak už to v koloběhu života bývá, lidé přicházejí a mizí. I stalo se tak v životním příběhu pana doc. PhDr. Josefa Bartoše, DrSc., zcela náhle a nečekaně. Odešel zvědavý vědec, stále v plném pracovním nasazení, který se i ve zralém věku nebál přijímat a zvládat nové výzvy v podobě grantů výzkumných úkolů. Především ale odešel člověk, který rozhodně nepatřil k suchopárným nezáživným nudným lidem. Člověk, který byl vždy ochoten pomoci studentům i kolegům dobře míněnou radou a kterému nic lidského, v tom nejlepší slova smyslu, nebylo cizí. Zanechal po sobě dílo, přesahující v řadě případů hranice moravského regionu.

O tom, že se Bartošův historický výzkum dotýkal i Novojičínska, svědčí následující bibliografický přehled článků a studií, případně publikací se záběrem současného okresu Nový Jičín:

Odešel doc. PhDr. Josef Bartoš, DrSc.

K jubileu Vlastivědného sborníku okresu Nový Jičín, Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, sv. 40, s. 1 - 2.

V „Třetí říši“. In: Komenského Fulnek – Stručné dějiny města slovem i obrazem. Praha 1991, s. 26 - 27.

František Palacký a historická topografie. In: Dílo Františka Palackého, Hodslavice 1996, s. 15 - 25.

Tichá. Pohledy do minulosti obce. Olomouc 1997, se S. Kovářovou.

Historický místopis Moravy a Slezska 1848 - 1960, sv. 14., okresy Opava, Bílovec a Nový Jičín, Olomouc 1995, s J. Schulzem a M. Traplem.

Kniha o číslech a legendách (F.P. Habel: Eine politische legende. Die Massenvertreibung von Tschechen aus dem Sudetengebiet 1938/1939, München 1996). Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, sv. 51, Nový Jičín 1997, s. 109 - 111. Recenze.

Historický místopis Moravy a Slezska 1841 - 1960, sv. 15, okresy Frýdek - Místek, Český Těšín. Olomouc 2000, s J. Schulzem a M. Traplem.

Spolky na Novojičínsku po první světové válce. Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, sv. 52 - 53, Nový Jičín 2000, s. 82 - 83.

Štáb zmocněnce říšského komisaře pro upevnění německví ve Fulneku 1942 - 1945. Acta historica et museologica Universitatis Silesianae Opaviensis, sv. 5, Opava 2000, s. 307 - 315.

O českém časopise v sudetské župě (Jedná se o Věstník české menšiny, Nový Jičín 1938 - 1940). Vlastivědný věstník moravský, ročník 54, Brno 2002, č. 4, s. 381 - 386.

Nad Místopisem obcí Novojičínska. Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, sv. 54 - 55, Nový Jičín 2004, s. 204 - 207. Recenze.

Pocta obětem nacismu z Novojičínska. Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, sv. 54 - 55, Nový Jičín 2004, s. 201 - 203. Recenze.

Přírodovědný kabinet na zámku Kunín

Bronislav Novosad

Zámek v Kuníně se mohl v minulosti pyšnit rozsáhlou sbírkou přírodnin, zejména minerálů a zkamenělin. Kolekci shromáždila na přelomu 18. a 19. století tehdejší majitelka zámku vzdělaná hraběnka Marie Walburga Truchsess-Waldburg-Zeil (1762 – 1828). Nový pohled na člověka a přírodu, rozšířený mezi šlechtou v době pozdního osvícenství, se často projevoval také zálibou ve sběru přírodnin. Sbírkou v Kuníně plnily i praktické a navýsost ušlechtilé poslání, sloužily jako učební pomůcky zámeckého vzdělávacího ústavu. Prvotní impuls k vybudování kabinetu přírodnin vzešel patrně od Kristiána Karla André (1763 – 1831), zaníceného mineraloga a přítele jednoho z tehdejších hraběnciných spolupracovníků. Především na cestách po evropských zemích byl získáván sbírkový materiál nejen samotnou hraběnkou, ale podle dochovaných sběrů pravděpodobně taktéž i dalšími majiteli kunínského zámku. Tak tomu bylo až do roku 1945.

Poválečná doba přináší rozchvácení sbírky, i když jak dokládají kopie listin dohledané ve Státním okresním archivu Nový Jičín, byla sbírka v prosinci roku 1945 ještě asi kompletní. Při pátrání po osudu mi bylo sděleno (kronikářka), že to, co zbylo, bylo odvezeno po roce 1950 vojáky do Opavy a další osudy již nejsou známy. Část vzorků byla dána do místní školy, část prý se měla údajně dostat do gymnázia v Novém Jičíně. Vše je obestřeno malým tajemstvím a jen pár zkamenělin (například ryba *Mene rhombeus*) nalezených ve sbírce v místní škole připomíná zašlou slávu přírodovědného kabinetu.

Základem nově vybudované expozice se stala soukromá mineralogická a paleontologická sbírka, kterou shromáždil a pro zrestaurovaný zámek uspořádal Bronislav Novosad z Kunína. Expozice je rozdělena do dvou místností, v první, tzv. vstupní, je spojena s minerály a ve vitrínách jsou minerály Čech, Moravy a Slovenska, je zde pultík, ve kterém jsou minerály ze světa získané různě výměnou či darované, jsou zde však i vlastní sběry z ložiska Kirunavaara ležícího ve Švédsku za polárním kruhem nebo z lokality Rio Marina z ostrova Elba v Itálii.

Další pultík je spojen s komerčním využitím kamenů, návštěvníci si zde udělají určitou představu o cenách, za které se kameny prodávají. Celá tato místnost navozuje dojem vybaveného kabinetu – jsou zde staré geologické knihy, mikroskop, Mohseho stupnice tvrdosti, na stole leží geologické mapy a hlavně mnoho různých vzorků hornin, minerálů a zkamenělin.

Druhá místnost je spojena se zkamenělinami, kdy v jedné vitríně jsou instalovány vzorky od nejstarších kambrických po nejmladší kvartérní, zde je ukázána bohatost naší Země. Na pultíku pod oknem jsou kameny uspořádány tak, že si je každý může osahat, hlavně mladší si rádi vezmou do ruky pazourek, dotknou se krystalu kalcitu, amonita, korálu, pěnovce nebo zkamenělého dřeva. Výhodou je, že na jedné straně se mohou kamenů dotýkat a na druhé straně pak vidí ve vitríně, co všechno se z nich dalo udělat – spatří pazourkovou šipku, škrabadlo nebo

sekeromlat. Konečně je jim umožněno se exponátu přímo dotknout – tato část je spojena s myšlenkou učitele národů J. A. Komenského – škola hrou.

Další vitríny jsou věnovány zdejšímu regionu, tedy Štamberku, Příboru, Fulneku a v následující je místo pro materiál, se kterým se v naší oblasti často setkáváme – pro ledovcové souvky.

Poslední část připomíná významného příborského rodáka Maurice Remeše a jeho dceru Marii, která se provdala za českého geologa Radima Kettnera. Naše připomínání M. Remeše není náhodné. Navštívil totiž kunínský zámek v roce 1880, kdy majiteli zámku byla lankrabata z Fürstenbergu. Každý, kdo se v naší oblasti věnuje poznávání historie či geologii, se s prací Maurice Remeše setká. Mne velice zaujal jeho život, a tak jsem začal pátrat po všem, co se pojí s tímto takřka renesančním mužem. Mimo jiné se mi podařilo navázat kontakt s jeho praneteří paní Evou Krejzlovou, která mi velmi pomohla při hledání odpovědí na mnohé otázky, jež se objevovaly ve spojení s poznáním života tohoto muže. Práce jeho dcery Marie byla také obrovským přínosem pro paleontologii, bohužel její život zhasl příliš brzy.

Mineralogická část byla doplněna o sběry studenta geologie Ludka Jusla († 1983) z Lužce nad Vltavou a důlního geologa Milana Ernygra († 2000) z Bohosudova u Teplic. Řadu nálezů z lokality Kotouč u Štamberka poskytl Lubomír Martínásek z Koprivnice. Rád bych se zmínil o osobě, bez níž bych realizaci kabinetu přírodnin nezačal. Je to Jaromír Váňa z Lužce nad Vltavou, přítel, s nímž mne pojí více než jen sbírání kamenů.

Od roku 1999 je zámek ve vlastnictví obce Kunín, která se postarala o jeho opravu. Objekt byl v roce 2003 zpřístupněn veřejnosti. Prostory, do kterých se vraceli dohledané původní sbírky, má pronajato Muzeum Novojičínska, p. o. V roce 2007 se obci Kunín podařilo zpřístupnit nově postavenou repliku staré kuželny a do areálu se vrátil i dřevěný most, který opět spojil zámek s kostelem. Obec Kunín stála i za financováním výroby vitrín do kabinetu přírodnin. Kabinet je od r. 2006 součástí prohlídkového okruhu, lze si jej však prohlédnout i jako samostatnou expozici.

Měl by alespoň ve zkratce upomínat na geologickou pestrost a jedinečné přírodní bohatství naší vlasti i na potřebu šetrného přístupu ke krajině. Pomůže-li zejména u mladých generací probouzet zájem o přírodní vědy, splní svůj účel.

V souvislosti s touto sbírkou nelze hovořit o konečnosti, neboť „kameny“ jsou stále sbírány, a tedy i expozice má stále nové přírůstky. Navíc je v návaznosti na sbírky připravena pro žáky nabídka přírodovědně-historického dopoledne spojeného s vycházkou do krásné krajiny Poodří.

Současná podoba kabinetu přírodnin.

Od trilobita k jeskynnímu medvědovi

Oldřiška Frühbauerová

V roce 2007 měli návštěvníci Muzea Novojičínska v Novém Jičíně a Muzea v Bílovci možnost zhlédnout ojedinělou výstavu „Zkameněliny – archiv života“, která byla výsledkem spolupráce geologů tří moravských muzeí – Muzea Novojičínska, Muzea Prostějovska a Vlastivědného muzea v Olomouci. Záměrem autorů bylo podat návštěvníkům ucelené informace o rozmanitosti životních forem z různých období geologické historie Země a představit alespoň nepatrnou část fosilních organismů, a to jak živočichů, tak rostlin. Byly vystaveny mnohdy unikátní a cenné zkameněliny od nejstarších prvohor (kambria) po téměř geologickou současnost.

V úvodní části byl objasněn vznik zkamenělin a jejich klasifikace i s charakteristickými ukázkami. Nejstaršími vystavovanými zkamenělinami byla kolekce trilobitů z klasické oblasti českých prvohor - barrandienu, kteří obývali středoevropská moře před 520-370 mil. let. Ke konci starších prvohor v devonu se moře rozprostíralo i na rozlehlém území Moravy. Bylo to období, kdy panovaly příznivé podmínky pro vznik útesů s kobercovitými porosty korálů, stromatopór, lilijic, řas a dalších podmořských organismů. I s těmito obyvateli se mohli návštěvníci výstavy seznámit. Pochází z devonských vápenců od Čelechovic na Hané u Prostějova, které vznikaly asi před 400-380 mil. let. Ke konci karbonu začalo z prostoru Moravy moře postupně ustupovat, vznikající bažiny zarůstaly stromovitými přesličkami, plavuněmi a kapradinami. Nahromaděním odumřelých rostlinných zbytků vznikla uhelná ložiska např. na Ostravsku. Otisky zuhelnatělých vějířových listů různých druhů kapradin, otisky kůry a kořeny plavuní, zkamenělé kmeny přesliček nám přiblížily vegetaci uhlotvorných pralesů z období před 325-290 mil. let.

Druhohorní zkameněliny byly na výstavě zastoupeny především zkamenělinami štramberských vápenců, které vznikaly jako součást mohutného korálového útesu ke konci jury a počátkem křídý zhruba mezi 150-140 mil. let. Byly zde zjištěny téměř všechny skupiny druhohorních bezobratlých živočichů - útesotvorní koráli, mechovky, živočišné houby, ramenonožci, mlži, plži, hlavonožci, ježovky, lilijice, krabi, kterým byla věnována samostatná vitrína. Vedlejší vitrína byla vyčleněna nejúspěšnějším druhohorním mořským živočichům – amonitům, vymřelé skupině dravých hlavonožců.

Třetihorní ulity a lastury svým vzhledem již velmi připomínají obyvatele současných moří. Mladotřetihorní moře zanechalo své stopy i na řadě lokalit střední Moravy, které byly v posledních letech zkoumány geology prostějovského a olomouckého muzea, a získaný fosilní materiál byl zčásti prezentován i na této výstavě (ústřice, hřebenatky). Z třetihorních zkamenělin nechyběly na výstavě zuby obrovitého žraloka *Carcharocles megalodon*, předchůdce dnešního žraloka lidožravého, který byl před 20-5 mil. let bezesporu největším dravcem tehdejších moří.

Pro nejmladší období geologické minulosti Země - čtvrtohory - je typické postupné ochlazování klimatu, které vedlo ke střídání chladnějších dob ledových a relativně teplejších dob meziledových. Jeskyně obývali medvědi jeskynní a jeskynní hyeny. V chladných stepích pleistocénu (starší čtvrtohory) žili koně, prauři, ovce, kozy, ale i bizoni, pižmoni, jeleni, sobi a losi. Pozůstatky v podobě kostí a zubů nacházejí paleontologové jak v mocných sprašových pokryvech, tak i v jeskynních sedimentech. Právě z nich pocházely i vystavené paleontologické nálezy z jeskyně Šipky a Čertových děr na Kotouči (kosti medvěda, mamuta, nosorožce, zuby lva, medvěda, koně, sobí a jelení paroží atd.), jež daroval muzeu v Novém Jičíně na sklonku 19. století profesor K. J. Maška.

Vystavené zkameněliny byly převážně české proveniencí, své zastoupení zde měly i zkameněliny významných paleontologických lokalit Rakouska (miocénní měkkýši), Německa (triasoví amoniti), Itálie (eocénní ryby). Kolekci karbonských rostlin pocházejících z OKR ochotně zapůjčilo Ostravské muzeum.

Výstavu doprovázelo čtrnáct instruktivních výstavních panelů zpracovaných moderní počítačovou metodou, které svým obsahem doplňovaly vystavené exponáty.

Nový Jičín a jeho výtvarní umělci.

Texty Sylva Dvořáčková, Karel Chobot, Eberhard Kraigher, Helgard Kraigher, Fritz Eichler, Jiří Klučka. Nový Jičín, Grafický ateliér Josef Šamaj – nakladatelství Ewerwin pro město Nový Jičín, b. d., 136 stran.

Pavel Šopák

K modernizačním trendům, jež ve druhé polovině 19. století postihly středoevropský region – a tím i Moravu – náleží vedle industrializace a urbanizace kvantitativní nárůst a obsahově-formální proměna výtvarné tvorby, podmíněná nově konstituovanými institucionálními a ekonomickými základy celé kultury: umělci, vyvázání z cechovní závislosti, graduování na odborných uměleckých učilištích v kulturních centrech (nebo se alespoň o to pokoušejí), se rozcházejí se starší (rozuměj barokní a klasicistní) tradicí a ve shodě s kulturně-reprezentativními aspiracemi a estetickými nároky emancipovaných měšťanských vrstev a neoaristokracie obohacují námětový rejstřík svých děl a modifikují formální východiska svých kreací. Tento neobyčejně zajímavý proces, jehož poznání jsme mnohdy dlužni a pouze v základních konturách spíše tušíme, než skutečně známe, s ohledem k dění v Brně jako tradičnímu zemskému centru, lze dobře stopovat i v regionálních moravských uměleckých centrech. Mezi nimi – vedle Šumperku, Prostějova či Jihlavy – vyniká Nový Jičín koncentrací pozoruhodných tvůrčích osobností. Na jejich dílo ani nenazíráme prizmatem regionálních souvislostí a vazeb, a to jistě také proto ne, že většina z nich byla úzce svázána s Vídní, kde nejenže získali umělecké školení, nýbrž také delší čas působili a zanechali zde svá díla ve veřejných sbírkách. A přitom právě uvědomění si těchto vztahů místa a osobností umělců je důležité, protože otevírá perspektivu pochopení smyslu uměleckého díla a jeho motivace, jež vyrůstá ze širšího společenského kontextu. Výpravná publikace *Nový Jičín a jeho výtvarní umělci*, cenná jak barevnými kvalitními reprodukcemi, jež čtenáři umožňují nezkrácené poznání výtvarných děl minulosti, tak instruktivními texty poučených autorů, vyplňuje mezeru v literatuře věnované moravské umělecké kultuře historismu, secese a meziválečné moderny a inspiruje k dalším bádáním v této vděčné a přitažlivé oblasti.

Karel Chobot v úvodním textu naznačuje vztah mezi umělci a uměleckými spolky na straně jedné a mecenáši a uměleckoprůmyslovým muzejnictvím na straně druhé, které v těsné závislosti podmiňovalo vysokou úroveň umělecké kultury Moravy konce 19. a prvních desetiletí 20. století; ta nejenže plně stála v závislosti na Vídni, nýbrž v nejlepších výkonech je s vídeňskou kulturou také plně srovnatelná. Následují pak medailony sedmi umělců, resp. šesti osobností a trojice malířů z jedné umělecké rodiny, které spolu s reprodukcemi děl tvoří jádro knihy. Výklad začíná vskutku excelentním reprezentantem stylu vídeňské Ringstrasse, spojujícím smysl pro realistický detail, brilantní kresebné umění, efektní divadelní aranžmá, barevnou vytříbenost a kompoziční mistrovství, to vše v těsné závislosti na barokních předobrazech – malířem Eduardem Veithem (1858 – 1925; na s. 12-31). Veithova kariéra úspěšného malíře pracujícího pro politické špičky, aristokracii, mecenáše umění z řad regionálních podnikatelských kruhů, jinak řečeno autora schopného

dodat alegorickou kompozici stejně jako namalovat portrét (příčemž jeho autoportrét bezesporu patří k těm dílům, jimž dáváme epiteton galerijní) bude jistě i v budoucnosti přitahovat pozornost. A právem, vždyť s jeho díly se setkáváme jak v regionu (Muzeum Novojičínska schraňuje umělcovu pozůstalost), tak ve Vídni. Tváří v tvář reprodukcím napadá jedna pozoruhodná skutečnost: malíř zjevně podléhal přáním zákazníků, jimž byl schopen dodat poněkud přeslazené portréty dětí i staromistrovské obrazy, hodné salonu či jídelny přepychového domu, avšak sám si jako umělec dobře uvědomoval nezbytnost proměny malířské mluvy a pokusil se zaměřit chladnou, naučenou virtuositu za zklidněnou, secesně-symbolistní polohu (Alegorický výjev ze sbírek Muzea Novojičínska, reprodukováný na s. 29).

Krajina nikoliv jako součást divadelní podívané, efektního aranžmá, jako pouhé pozadí vzrušené figurální scény, nýbrž jako vlastní cíl malířova úsilí a zároveň jako prostředek introspekce, takováto krajina, jež se stává obrazem lidské duše, nalezla svého mluvčího v Hugo Baarovi (1873 – 1912; na s. 68-79), jenž pointilistickou technikou vytvářel barevné symfonie, často s konvenčními motivy secesně-symbolistní malby – ubíhající cestou v prvním plánu, nízkým horizontem a listnatými stromy s řídkými korunami nebo zcela bez listů. I on je častěji připomínán s trendy v moravské malbě přelomu století (poslední umělcova samostatná výstava v Novém Jičíně proběhla roku 1993; katalog připravila Eva Trnková). Tam, kde stylově zakotvil Baar, začínal nejvýraznější umělec mladší generace – malíř Anton Kolig (1886 – 1950; na s. 82-89). Jeho nástropní malba pro kostel v Kuníně by si zasluhovala být častěji připomínána na širším fóru a posuzována v kontextu středoevropského malířství před první světovou válkou. Spojení symbolistního obsahu a fauvistické malířské formy (ta je zvláště výrazná v obraze *Děti hraje domino*, 1912, ze sbírek Muzea Novojičínska, reprodukce s. 86-87) je příznačné pro německé malíře prvních desetiletí 20. století a tvoří významový protipól soudobé české (resp. pražské a brněnské) malbě, usilující rovnomocně o proměněnou, v českém prostředí kubistickou stylizaci, jakož i o obsahové prohloubení.

Další z představených umělců – malíř Otto Kraigher-Mlczoch (s. 34-43) a sochař Franz Barwig (s. 92-101) – ukazují na perspektivy uměleckého vývoje ve 20. – 40. letech 20. století. Oproti nim zařazení děl malířské rodiny Bergerů (na s. 46-65) čtenáři ozřejmuje starší výtvarnou tradici sahající před polovinu 19. století, kterou spolehlivě vyjadřuje pojmem *biedermeier*. Ten obráží jak společenské ukotvení umělecké tvorby, tak specifickou tvářnost zejména portrétů a žánrových scén, což se týká starších příslušníků rodiny – Antona a Ignáce Bergerů, z nichž první se soustředil na portréty měšťanské klientely, druhý pak na náboženské kompozice. Ignác Berger (1822 – 1901) prodlužuje životnost *biedermeierovské* idyly hluboko do druhé půle 19. století. Oproti nim Julius Berger (1850 – 1902) dospěl díky školení na vídeňské Akademii k virtuositě, kterou shledáváme v dílech Eduarda Veitha: je to podobný akademismus, poučený znalostí historických předloh, manýristických a barokních kompozic (v tomto směru instruktivní je vitální kresba *Sen dítěte*, reprodukována na s. 52), jsou to podobná historická aranžmá (autoportrét na tónovaném papíře, reprodukována na s. 53) a nezapřou školení u Eduarda Engertha a Hanse Makarta. Ne nadarmo se právě Julius Berger stal jejich pokračovatelem coby profesor vídeňské Akademie.

Na první pohled překvapí zařazení posledního z umělců – malíře Otakara Zelenky (1926 – 2004): jeho výtvarná tvorba se přece rozvíjela až po druhé světové válce ve zcela odlišné národnostní situaci, odlišných společenských podmínkách a v pronikavě proměněném kulturním kontextu. Přesto, jak připomíná Karel Chobot v úvodu, je jeho zařazení do knihy oprávněné: Zelenka jako pracovník muzea v Novém Jičíně „[chránil] *skvosty německých rodáků...před nepřízní doby a snažil se je alespoň příležitostně zpřístupnit, jako by tím navazoval kontakty mezi zdánlivě odešlým uměním staré doby a oním novým*“ (cit. ze s. 9) A nutno zdůraznit, že v Otakaru Zelenkovi měl Nový Jičín i pro třetí čtvrtinu 20. století uměleckou osobnost, přesahující hranice okresu a kraje. Malíř po druhé světové válce studoval na VŠUP v Praze a ve složité situaci 50. let a v kontrastu k dobové oficiální estetice vsadil na poetiku Skupiny 42 (Kamil Lhoták, František Gross), kterou v 60. letech ve shodě s proměnou soudobé estetiky alespoň načas proměnil za technicistní struktury (*Automatické sondy*, 1968), jakkoliv zastoupením ve sbírkách Muzea Novojičínska se jeví jako malíř ženských figur v imaginaci a v nostalgické barevné harmonii odporované u Františka Tichého; byl tedy i v pozdní tvorbě věrný malbě před polovinou století.

Dodejme, že knihu uzavírají německé překlady medailonů, doplněné o fotografie (či autoportréty) umělců, které tak ještě více posilují její informační hodnotu.

Obsah svazku 58 / 2008

Úvodní slovo	
60. narozeniny PhDr. Karla Chobota	
<i>Jaroslava Brichová</i>	3
STUDIE a ČLÁNKY	5
Obraz událostí roku 1968 ve světě, v Československu i na Novojičínsku (autenticky zpracované dr. Miloslavem Balášem v jeho deníku)	
<i>Milada Pometlová</i>	5
90. výročí vzniku Československa a průběh 28. října 1918 na Novojičínsku	
<i>Bohumil Vlach</i>	29
Soupis všech kaplí, křížů, soch a Božích muk nacházejících se na území fulnecké farnosti v období let 1833 – 1865	
<i>Jaroslava Brichová</i>	37
Letci a vzduchoplavci (vybrané kapitoly z historie letectví na Novojičínsku)	
<i>Jan Číp</i>	55
Tělocvičný spolek v Novém Jičíně 1862 – 1914	
<i>Renata Kafková</i>	65
Pánbu ví a všichni svatí aneb co o nich možná nevíte	
<i>Anna Hráčková</i>	72
Černý a červený seznam cévnatých rostlin Novojičínska	
<i>Marie Sedláčková</i>	85
Monumenty heraldiky Novojičínska v Zrcadle slavného Markrabství moravského	
<i>Radek Polách</i>	110
O pivovarnících (Příspěvek k dějinám novojického šenkovního bratrstva a zaměstnanců jeho pivovarů v 17. století)	
<i>Tomáš Baletka</i>	131
Železniční trať Opava – Trenčín jako doklad kolapsu soukromé výstavby železnic v 70. letech 19. století	
<i>Michal Petr</i>	140

Ještě ke znakům a pečetím proboštů augustiniánského kláštera ve Fulneku	
<i>Karel Müller</i>	153
Pohnuté osudy tichavského rodáka P. Miroslav Janák (1920 – 1986)	
<i>Květoslava Haubertová, Stanislava Kovářová</i>	157
Nález lineární keramiky ve Studénce	
<i>Emanuel Grepl</i>	166
Tesáky ze Starého Jičina	
<i>Aleš Knápek</i>	175
Příborský měšťan Jakub Cion jinak Vlčovský	
<i>Jan Štěpán</i>	179
Osobnost učitele Josefa Müllera - 120 let od narození příborského rodáka	
<i>Václav Michalička</i>	184
P. Karl Schrammel – takřka neznámá oběť nacistického režimu z Novojičínska	
<i>Petr Tesař</i>	188
ZPRÁVY, RECENZE	197
Vzpomínka na Jaroslav Nehýbla	
<i>Lubomír Busek</i>	197
Odešel doc. PhDr. Josef Bartoš, DrSc. (4. 12. 1931 – 21. 11. 2005)	
<i>Karel Chobot</i>	198
Přírodovědný kabinet na zámku Kunín	
<i>Bronislav Novosad</i>	200
Od trilobita k jeskynnímu medvědovi	
<i>Oldřiška Frühbauerová</i>	203
Nový Jičín a jeho výtvarní umělci	
<i>Pavel Šopák</i>	205
Úprava rukopisů pro Vlastivědný sborník Novojičínska	

Úprava rukopisů pro Vlastivědný sborník Novojičínka

- 1) Redakční rada Vlastivědného sborníku Novojičínka přijímá k publikování příspěvky zpracované textovými editory v rozsahu 2 – 16 stran normalizovaného strojopisu, tj. 1800 znaků i s mezerami na 1 straně rukopisu.
- 2) Příspěvky se kromě tištěné formy přijímají zároveň v elektronické podobě některého z aktuálních formátů Word jako textové soubory obsahující normalizovaný strojopis (bez vložených obrázků a zalomených sloupců).
- 3) Při psaní textu je nutno respektovat následující pravidla:
  - a) klávesu ENTER používejte pouze k oddělení odstavců, nikoliv řádků,
  - b) k odsazování prvního řádku odstavce nepoužívejte klávesu TAB, ani několik úhozů mezerníkem,
  - c) vyvarujte se zdvojených mezer,
  - d) text nijak složitě neformátujte, tzn. necentrujte titulky, neměňte velikost písma, vypněte dělení slov; musí být vypnuty všechny funkce pro automatické odrážky a číslování, ohraničování, stínování, sloupce, mezery před odstavcem nebo za ním, dále funkce pro poznámky pod čarou, hypertextové a křížové odkazy, vkládání elektronických adres,
  - e) tabulky se přijímají výhradně ve formátu MS Excel nebo jako prostý text s tabulátorovým členěním,
  - f) v žádném případě nevkládějte do textu obrázky, dodejte je zvlášť uložené v nějakém grafickém souboru (EPS, JPG, TIFF, minimální rozlišení 250 dpi), nebo ve fyzické podobě,
  - g) součástí příspěvku je poznámkový aparát umístěný až za vlastním textem, nikoliv pod čarou; v hlavním textu jsou poznámky označeny číslem (horním indexem) bez závorky; písmo u poznámek na konci textu je výchozí – jako v hlavním textu, řádkování také, zarovnávání je doleva, poznámky jsou číselně řazeny,
  - h) poznámka s citací knihy obsahuje: příjmení a jméno autora, název knihy, místo vydání s rokem vydání, číslo strany, na niž se odkazuje (např.: Turek, Adolf: Hrad a panství Starý Jičín, Nový Jičín 1978, s. 13),
  - i) poznámka s citací článku v časopisu obsahuje: příjmení a jméno autora, název článku, název časopisu a jeho ročník, rok vydání časopisu, číslo časopisu a číslo strany, na niž se odkazuje (např. Hoffmann, František: Správa a městské knihy litomyšlské od 14. do 16. století. Sborník archivních prací 57, 2007, č. 2, s. 453),
  - j) při citaci archivních pramenů používejte oficiální zkratky vycházející z úředních názvů archivů:
ZA = Zemský archiv v Opavě
MZA = Moravský zemský archiv v Brně
NA = Národní archiv v Praze
SOA = Státní oblastní archiv (např. SOA v Třeboni)
SOKA = Státní okresní archiv (např. SOKA Nový Jičín).

Vzory pro poznámky:

- 1) Baletka, Tomáš: Páni z Kravař, Z Moravy až na konec světa. Praha 2003, s. 58-72.
- 2) Moravský zemský archiv v Brně, G 2 – Nová sbírka, sign. 696/8.
- 3) Tamtéž, sign. 696/8b.
- 4) ZA v Opavě, pobočka Olomouc, archivní fond Arcibiskupská konzistoř Olomouc (dále jen ACO), kniha č. 147, pag. 541-542.
- 5) Tamtéž, archivní fond Ústřední ředitelství arcibiskupských statků (dále jen ÚŘAS), inv. č. 8950, sign. E 14/8-1, kart. 1140.
- 6) Winter, Eduard: Josefismus a jeho dějiny. Praha 1945, s. 134; srovnej: Zlámal, Bohumil: Příručka českých církevních dějin VIII. Praha 1971, s. 80, poznámka č. 2; Medek, Václav: Cesta české a moravské církve staletími. Praha 1982, s. 270; Melmuková, Eva: Patent zvaný toleranční. Praha 1999, s. 22; volněji také Kadlec, Jaroslav: Přehled církevních dějin. Praha 1991, s. 166.
- 7) Šopák, Pavel: Radnice ve Slezské Ostravě. Vlastivědné listy 21, 1995, č. 1, s. 20; Šerka, Josef: Historie výstavby Nové radnice v Moravské Ostravě. In: Ostrava 18. Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska, Ostrava 1997, s. 266.

Vzor pro WWW dokumenty:

Státní technická knihovna. Koordinační pracoviště pro PSH, Polytechnický strukturovaný heslář (WWW dokument), <http://otc2.feld.cvut.cz/psh/psh.html> (stav k 6.11.2000)

Vlastivědný sborník Novojičínka

Vydávají: Muzeum Novojičínka, příspěvková organizace
a Zemský archiv v Opavě - Státní okresní archiv Nový Jičín

Nakladatel: Muzeum Novojičínka, p. o.

Svazek 58 vychází v r. 2008

Náklad: 350 ks

ISBN 978-80-86388-70-0 (Zemský archiv v Opavě – SOKA Nový Jičín)

ISSN: 1214 - 8032

Řídí redakční rada s předsedou PhDr. Karlem Chobotem,
členové: Prof. I. Barteček, CSc., PaedDr. T. Bouda,
PhDr. J. Břichová, PhDr. S. Dvořáčková, PhDr. E. Grepl,
PhDr. J. Jurok, CSc., PhDr. J. Zezulčík, PhDr. K. Müller, PhDr. P. Šopák, Ph.D.

Jazyková korektura: PhDr. Z. Kudělková

Výtvarný redaktor: Bc. V. Kleinová

Výkonný redaktor: I. Jašíková, Muzeum Novojičínka, p.o.

Nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí.

Rozšiřuje redakce, kde si lze také objednat telefonicky či e-mailem předplatné či jednotlivá (i starší) čísla Vlastivědného sborníku Novojičínka. Vychází od r. 1967.

Sborník lze zakoupit : Muzeum Novojičínka, p. o., ul. 28. října 12, 741 11 Nový Jičín
www.muzeum-novy-jicin.cz

Tisk: Tiskárna KONTEXT, s. r.o., Nový Jičín

Na obálce použit výřez Komenského mapy Moravy 1627

